

Ἡ 25 Μαρτίου ἦτο συγχρόνως καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ᾔη ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Παρθένου παρὰ χριστιανοῖς, ἡμέρα καθ' ἣν συνελήφθη κατὰ σάρκα ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ πρὸ αἰώνων θεός, καὶ ἐν ταύτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, *quod in ea nocte et vitam recepit, cum passus est.* (Lactantius.) Οὕτω καὶ παρ' Αἰγυπτίους κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἰσημερίας τὴν 29 Φαμενώθ (25 Μαρτίου) ἐορτάζετο ἡ ἀνάστασις τοῦ Ὀσίριδος καὶ ἡ σύλληψις ὕρου τοῦ παιδίου ἡ τοι Ἀρποκράτους· « Τίκτεσθαι δὲ Ἀρποκράτην [Αἰγύπτιοι λέγουσι] περὶ τροπᾶς χειμερινᾶς --- τὰς δὲ λοχείους ἡμέρας ἐορτάζειν μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν » (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 65.). Λοχείους ἡμέρας καλεῖ ἐνταῦθα ὁ Πλούταρχος τὰς τῆς συλλήψεως, διότι ἀληθῶς ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μέχρι τῶν χειμερινῶν τροπῶν, καθ' ἃς ἐγεννήθη ὁ Ἀρποκράτης, ἀριθμοῦνται ἐννέα μῆνες, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Σωτῆρος τὴν 25 Μαρτίου μέχρι τῆς γεννήσεως αὐτοῦ τὴν 25 Δεκεμβρίου, ἡ τοι τὴν 29 τοῦ μηνὸς Χοϊάκ, ἡμέραν τῆς γεννήσεως ὕρου τοῦ παιδίου.

Τὴν νύκτα τῆς 41 Παῦνι (5 Ἰουνίου) ἐορτάζοντο τὰ Νεϊλῶα, εἰς τιμὴν τῆς ἀρχομένης τοῦ Νεΐλου ἀναβάσεως (Ἡλιοδωρος. Αἰθάνιος), καὶ ἡ ἐορτὴ αὐτὴ ἐξακολουθεῖ μετὰ τῶν χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν Αἰγυπτίων μέχρι σήμερον, καλουμένη *Λέυλετ ἐν Νώκτα*, ἡ τοι ἡ νύξ τῆς σταγόρος, καθ' ἣν νομίζεται ὅτι καταπίπτει σταγὼν ὕδατος ἐξ οὐρανοῦ προάγουσα τὴν τοῦ Νεΐλου ἀνάβασιν.

Τὴν νύκτα τῆς 30 Παῦνι (24 Ἰουνίου), ἡ τοι τὴν νύκτα τῶν θερινῶν τροπῶν, ἦναπτον πυρὰ ἀπανταχοῦ τῆς Αἰγύπτου (Ἐπιφάν. κατὰ αἰρέσ. I. 48)· καὶ τοιαῦτα ἀνάπτανται μέχρι τῆς σήμερον παρὰ τῶν νῦν Αἰγυπτίων, ὡς γίνεται καὶ μετὰ τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν χριστιανῶν τὴν νύκτα τῆς 24 Ἰουνίου, ἡ τις ἐστὶν ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου· διότι, καθὼς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν γεννᾶται τὴν 25 Δεκεμβρίου, κατὰ τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, ὅτε αὐξάνται αἱ ἡμέραι, οὕτω γεννᾶται καὶ ὁ πρόδρομος καὶ βαπτιστὴς Ἰωάννης τὴν 24 Ἰουνίου, κατὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον, ὅτε αἱ ἡμέραι ἀρχίζουσι νὰ ἐλαττωῦνται· διὰ τοῦτο ἀποδίδεται τῷ Ἰωάννῃ τὸ λόγιον περὶ τοῦ Χριστοῦ· « Ἐκεῖνον δὲ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττωθεῖν. (Ἰωάνν. γ'. 30.). *In nativitate Christi dies crescit, in Ioannis nativitate decrescit.* (August. Serm. XII. in Natal. Domini.).

Τὴν 30 τοῦ μηνὸς Ἐπιφι (24 Ἰουλίου) ἐορτάζετο « ὁρθόκλιμων ὕρου γενέθλιον, ὅτε σελήνη καὶ ἥλιος ἐπὶ μιᾷ εὐθείᾳ συνετύγχανον, ὥστε οὐχὶ μόνον τὴν σελήνην ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον ὅμα τοῦ ὕρου καὶ φῶς ἐνόμιζον » (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 51.).

Τὴν 23 (ὀγδόην φθίνοντος) τοῦ μηνὸς Φωφῆ (20 Ὀκτωβρίου) ἐορτάζετο « βακτηρίας ἡλίου γενέθλιον », ἡ τοι τὰ γηρατεῖα τοῦ Ὀσίριδος κατὰ τὸ φθινόπωρον, τοῦ ἡλίου φθίνοντος καὶ ὀνομαζομένης βακτηρίας δεομένου καὶ ὑπερείσματος, γινομένου ἐνδεοῦς κατὰ τε τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητά, κλινομένου καὶ πλαγίως ἀποχωροῦντος κατὰ μικρὸν ἀφ' ἡμῶν (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 51.).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Μηνὶ Ἀπριλίῳ. 1865.

T. A. ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ ἱατρός.

ΑΙ ΔΥΟ ΕΞΑΔΕΛΦΑΙ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΝ

ὑπὸ

G. DE LA LANDELLE.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

(Συνέχ. τῆς φυλλάδ. 361 — 366 καὶ 868.)

Η'.

Ὁ ἱατρός Ἐστουρζώ, ἰδὼν τὸν σφυγμὸν τοῦ Μονταιγλῶν,

« Καλὰ σὲ ἔλεγα, εἶπεν αὐτῷ, νὰ μὴ τρέχῃς ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ὅπως ἔκαμνες μετὰ τὸν σεισμόν. Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ! εἶναι ἀνάγκη ἐνεργητικῆς θεραπείας· πρὸ πάντων δὲ μὴ καταβάλλεσαι, φίλε μου, ἔχε θάρρος· αὐτὸ εἶναι τὸ καλλίτερον ἱατρικόν. »

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐμεδίασεν ἀκούων τὸν ἱατρὸν συσσωρεύοντα, ὥπως ἀπατήσῃ αὐτὸν, τὰς λέξεις ἐνεργῆς καὶ ἡπατῆς.

« Βλέπω ὅτι ἔχω τὸν κίτρινον πυρετὸν, ἱατρε, μὴ ζητῇς νὰ με ἀπατήσῃς· ἔσο ἡσυχος, δὲν με λείπει τὸ θάρρος. »

— Ἡξεύρω ὅτι δὲν πάσχεις ἑλλειψίν γενναιότητος, » ἀπήντησεν ὁ Ἐστουρζώ.

Ὁμιλῶν δὲ ὁ ἱατρός δὲν ἔχανε καιρόν· διότι παρασκευάζετο νὰ φλεβοτομήσῃ τὸν πάσχοντα, ὅπως ἐξασθενίσῃ αὐτὸν καὶ ἐλαφρώσῃ οὕτω τὴν ὡς πεπυρακτωμένος σίδηρος καίουσιν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Ὁ Μονταιγλῶν ἔκειτο ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλίνης ἐφ' ἧς εἶχεν ἐκπνεύσει ὁ Κ. Δεγαλέ· περιεστοίχιζον δ' αὐτὸν ἡ Ἑμμα, ὁ Ἰούλιος, ἡ Καλυψὼ καὶ αἱ μιγάδες, προσέχουσαι καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα τῶν κινήματων αὐτοῦ· ὁ δὲ φροντιστὴς διήρπυε παρ' αὐτῷ ὅσας στιγμὰς τῷ ἄφινεν ἐλευθέρας ἡ ὑπηρεσία· ἦσαν ὅμως αὐτὴ σπάνιαι, διότι ἡ προσεχὴς ἀναχώρησις τῆς Δάφνης εἶχεν αὐξήσει σημαντικῶς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ. Ὁ Μαστρο-Ματθαῖος καὶ ὁ Καρτοννὲς ἐπεσκέψαντο ὡσάυτως τὸν ἀξιωματικόν, ὑπέστρεψαν δ' εἰς τὸ

πλοῖον περίλυποι καὶ τὸ πλήρωμα μετέσχε τῆς λύπης αὐτῶν, διότι ὁ Μονταιγλὼν, καίτοι αὐστηρὸς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἠγαπάτο ὑπὸ τῶν ναυτῶν οὐδέποτε εἶχε ἐπιβάλῃ ποινὴν ἐπιπολαίως. Εἶχε δὲ διακριθῇ τασάκις κατὰ τὸν πλοῦν καὶ τὴν εἰς Φορ-Ρουαγιαλ διαμονήν, ὥστε εἶχε κατασταθῇ δημοτικώτατος. Ὁ Κ. Βωμορὲν ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς ὕπως ἀποχαιρετίσῃ τὸν νέον ὑποπλοίαρχον, εὗρε δ' αὐτὸν ἥττον καταβεβλημένον ἢ ὅσον προσεδόκα, ἀλλ' εἰς κατάστασιν ἣτις δὲν ἐπέτρεπε τὴν μετακόμισιν αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον. Ὁ Μονταιγλὼν ἐζήτησε ν' ἀφῆσιν αὐτὸν μόνον μετὰ τοῦ κυβερνήτου.

« Πλοίαρχε, εἶπε, πιθανὸν ν' ἀναλάβω ἀλλὰ πιθανὸν καὶ ν' ἀποθάνω.

— Θεὸς φυλάξοι, φίλε μου· θ' ἀναλάβῃς προσεχῶς.

— Τίς ἠξεύρει; Χθὲς καὶ σήμερον ἐπέρασά καλὰ αὐριον ἰσως χειροτερεύσω. Ὅπως δὴποτε σὰς παρακαλῶ νὰ λάβετε αὐτὸν τὸν φάκελλον τὸν ὅποιον ἔγραψα κρυφίως χθὲς τὴν νύκτα, ἐν ᾧ ἡ κυρὰ Κατερίνα ἐκοιμᾶτο ἀντὶ ν' ἀγρυπνῇ.

— Ἐκμεσ μίαν μεγάλην τρέλλαν.

— Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι· ἀλλ' ἐπρεπε ν' ἀφῆσω τὰς τελευταίας μου ὁδηγίας, καὶ ἂν ἀποθάνω θ' ἀποθάνω εὐχαριστημένος ὅτι ἐξετέλεσα ὅλα μου τὰ χρέη. »

Ὁ κυβερνήτης ρίψας βλέμμα ἐπὶ τοῦ φακέλλου εἶδεν ὅτι ἀπνυθύνετο πρὸς τὸν φροντιστὴν.

« Καὶ διὰ τί δὲν τὸν ἐγχειρίζεις ἀπ' εὐθείας;

— Διότι δὲν θέλω νὰ μάθῃ ὁ κύριος Πορταντίκ, πρὶν φθάσῃ εἰς Βρέστ, ὅτι τὸν ὠνόμασα ἐκτελεστήν τῆς διαθήκης· ἄλλως τε γνωρίζετε τὸν περὶ τούτου κανονισμόν.

— Ἐχεις δίκαιον· ἀλλὰ, φίλε μου, ἐσώθης.

— Πλοίαρχε, ἐξηκολούθησεν ὁ Μονταιγλὼν μὲ ἀπαντῶν, σὰς παρακαλῶ νὰ μαρτυρήσετε, ἐν ἀνάγκῃ, ὅτι εἶχον σώας τὰς φρένας ὅταν ἔκαμα αὐτὴν τὴν παρακκαταθήκην.

— Σὲ ὑπόσχομαι ὅ,τι ζητεῖς, φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ Κ. Βωμορὲν ἀναγκαζόμενος ἐκ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ ἀσθενοῦς νὰ ἀπαντήσῃ εὐκρινῶς.

— Σὰς εὐχαριστῶ ἐγκερδίως, ἐπανέλαβεν ὁ Μονταιγλὼν. Δὲν μὲ μένει πλέον εἰμὴ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν προστασίαν σας κατὰ τὸν δάπλουν ὑπὲρ τῆς κυρίας Δεγαλὲ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ της, καὶ νὰ σὰς παρακαλέσω νὰ τοὺς ἀφήσετε τὸν θάλαμόν μου ἐπὶ τοῦ πλοίου.

— Δὲν ἀντικατεστάθης, φίλε μου Μονταιγλὼν, καὶ θὰ ἐκτελεσθῶσιν αἱ ἐπιθυμίαι σου.

— Δὲν ἠξεύρω πῶς νὰ σὰς ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου. Ἀκόμη μίαν παράκλησιν· μὴ λησμονήσετε τὸν Μαστρο-Ματθαῖον.

— Σὲ τὸ ὑπεσχέθην.

— Μήτε τὸν Καρτοννέ.

— Εἶναι ἐγγεγραμμένος διὰ τὸν κατ' ἀξίαν προβιδοσμόν, ἔνεκα τῆς καλῆς του διαγωγῆς κατὰ τὸν σεισμόν.

— Λοιπὸν, πλοίαρχε, κατευόδιον! καὶ εἴθε νὰ σὰς ἐνταμώσω εἰς Βρέστ, ἂν δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ζήσω.

— Ὑγίαινε! φίλτατέ μου Μονταιγλὼν, ὑγίαινε! καὶ καλὴν ἐντάμωσιν! Ἐλθε μὲ πρώτην εὐκαιρίαν καὶ μὴ λησμονῇς ὅτι ὑπάρχει πάντοτε θέσις εἰς τὸ πλοῖόν μου δι' ἀξιωματικὸν ὡς σέ. »

Ὁ κυβερνήτης παρέλαβε τὸν περιέχοντα τὰς τελευταίας θελήσεις τοῦ Μονταιγλὼν φάκελλον, μέλλοντα νὰ ἐπιδοθῇ τῷ φροντιστῇ μετὰ τὴν εἰς Βρέστ ἀφίξιν. Τὸ δ' ἐσπέρας, τοῦ δρόμωνος ἐτοίμου ὄντος πρὸς ἐκπλοῦν, ὁ Ἐρνέστος ἦλθεν ὕπως ἀποχαιρετίσῃ τὸν φίλον αὐτοῦ.

Συνέβη τότε σκηνὴ σπαραξικάρδιος· ἡ Ἔμμα, συνεσταλμένη, ἡσυχος καὶ ὑπερήφανος μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς, ἔλαβε τὴν κτεσκληκυῖαν χεῖρα τοῦ Μονταιγλὼν καὶ ἔσφιγγεν αὐτὴν ὡς μὴ θέλουσα νὰ μακρυνθῇ.

« Ὅχι! ὅχι! ἔλεγε, δὲν θέλω νὰ φύγω· ἡ θέσις μου εἶναι πλησίον τοῦ, πλησίον τοῦ συζύγου μου· ἀφῆτέ με, ἀφῆτέ με, δὲν θὰ τὸν ἐγκαταλίπω.

— Ἔμμα, ἂν μ' ἀγαπᾷς, ἀναχώρησον, ἔλεγεν ὁ Μονταιγλὼν καταβεβλημένος ἐκ τῆς συγκινήσεως.

— Ἄν σ' ἀγαπῶ, Ἀλβέρτε! ἡμπορῶ πλέον νὰ τὸ εἶπω φανερά! πιθανὸν μίαν ἡμέραν νὰ εἶχα ἀμφιβολίαν· ἀλλ' ἀφ' οὗτου σὲ ἀνῆκω, ἀφ' οὗτου πάσχεις, σὲ μόνον σκέπτομαι. Διὰ σὲ προσεύχομαι νύκτα καὶ ἡμέραν. Ἀλβέρτε! δὲν θὰ σὲ ἀφῆσω μόνον!... »

Ὁ Μονταιγλὼν ἔνευσεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ὁμιλήσῃ, ἢ δ' Ἔμμα ἐκράτησε τὰ δάκρυά της.

« Ἐρνέστε, φίλε μου, σὲ ἐξορκίζω, ὁδήγησέ την εἰς τὴν οἰκογένειάν της· ἀναπλήρωσόν με· φρόντισέ την. Καὶ σὺ, Ἔμμα, μὴ ἀντιστέκεσαι εἰς μάτην, μὴ προσπαθῇς νὰ μείνης εἰς τὸν ἄθλιον αὐτὸν τόπον!

— Ὅχι! ὅχι! ἀνέκραξεν ὀδυρομένη ἡ νέα, δὲν θ' ἀναχωρήσω.

— Καὶ ἂν ἀποθάνω, τί θὰ γίνῃς ἐδῶ;

— Ν' ἀποθάνῃς! εἶναι δυνατόν; ἀπήντησεν ἡ Ἔμμα ἐναγκαλιζομένη κατὰ πρῶτον τὸν ἀξιωματικόν. Ν' ἀποθάνῃς! ὅχι! ὅχι! δὲν θέλω νὰ σὲ ἀφῆσω, σὲ λέγω... ἀφῆτέ με! »

Μὴ δυναμένη δὲ ν' ἀνθέξῃ πλέον ἔπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἀξιωματικοῦ· ὁ δὲ Μονταιγλὼν ἐφίλησε τὴν μέλαιναν αὐτῆς κόμην, ἐνῶ δάκρυα ἐπλήρουν τοὺς κυτρίνους καὶ θολοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμούς. Αἱ παριστάμεναι γυναῖκες ἀπήγαγον τέλος τὴν Ἔμμαν ἐκτὸς τοῦ δωματίου.

« Ὑγίαινε, Ἐρνέστε, ἐψιθύρισεν ὁ πάσχιον. Σῶσέ

την, ἐπαρέ την! αὐτὴ ἡ σκηνὴ μ' ἐπείραξε! . . . Λαψὼ . . . κίω . . . Ἑμμα! . . . Ιούλια! . . . Χαίρετε!

Εἶπε καὶ κατέπεσε πάλιν ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐπαναλαμβάνων τὰ ὀνόματα τοῦ Ιουλίου καὶ τῆς Ἑμμάς· κατελήφθη δ' ὑπὸ τραμερᾶς παραφροσύνης. Ὁ ἰατρὸς Ἐστουρζὼ ἐλθὼν, δὲν ἀπέκρυψε τὴν ἀνησυχίαν τοῦ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς.

« Τί διάβολον! περίεργον! ἔλεγε τὸ πρῶτ' ἔκκαμα ὄρκον ὅτι θὰ σωθῇ . . . ἦτο εἰς καλὸν ὁρόμον. Αὐτὴ ἡ περίοδος μὲ κάμνει νὰ τὰ χάσω. Ἐκτακτον! πράδοξον! . . . Τί συνέδη; »

Οὐδεὶς ἀπῆντησεν. Ὁ φροντιστὴς εἶχεν ἤδη ἐξέλθει ὅπως συνοδεύσῃ εἰς τὴν λέμβον τὴν Ἑμμαν, ἥτις δὲν ἐνόει τί συνέβαινε περὶ αὐτήν. Ὁ Ιούλιος καὶ ἡ Καλυψὼ ὑπεστήριζον αὐτήν· ἡ κυρὰ Κατερίνα μάλιστα ἐπρόφθασε ν' ἀσπασθῇ τὴν θυγατέρα αὐτῆς ὥς ἐκ τούτου ὁ ἰατρὸς δὲν εἶδε περὶ τὸν Μονταιγλὼν εἰμὴ μαύρας τινὰς γυναῖκας, παρὰ τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ θετικόν τι, διότι δὲν εἶχον ἐννοήσαι τὴν συμβᾶσαν σκηνήν· ἀπέτειναν ἐρωτήσεις ἐπ' ἐρωτήσεων, αὗται δὲ προσεπάθησαν ν' ἀπαντήσωσιν ὅπως ἠδύναντο.

« Τί διαβολο-κινέζικα εἶν' αὐτά! ἀνέκραξε χάνων πᾶσαν ὑπομονήν. Ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκει. Ἄν ἡ κρίσις ἐξακολουθήσῃ δὲν θὰ ἰδῇ τὴν αὐρινὴν ἡμέραν. Νὰ μὴ τὸν δίδετε νὰ πίνη, ἀκούετε; νὰ μὲ περιμείνατε, πηγαίνω νὰ φέρω τοὺς βοηθοὺς μου. Ὁ δυστυχὴς ὁ Μονταιγλὼν ἔμεινε μόνος! »

Καί τοι ἐγνωστὴς ὁ ἰατρὸς Ἐστουρζὼ συνηθάνετο τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Εἶχε λάβει προσταγὴν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰ πλοῖον ὥς ἐκ τῆς ἐπιδημίας καὶ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ πόλει εὐρισκομένων ἱατρῶν. Καὶ ἐλυπῆθη μὲν διὰ τοῦτο, παρηγορεῖτο ὅμως, κατὰ τὴν συνήθειάν του, καλοτρώγων εἰς τοῦ Διοικητοῦ, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἐπιτελεῖον εἶχε προσκαλληθῇ.

Ἄμα δ' ὥς ἡ λέμβος τῆς Δάφνης ἀπεμκρινέθη, αἱ περιποιήσεις ἐπλεάνασαν περὶ τὸν Μονταιγλὼν, ἐπανελθούσης τῆς Κυρὰ Κατερίνας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς μετὰ τοὺς ἀπαχειρατισμοὺς πρὸς τὴν Καλυψὼ, τὸν Ιούλιον καὶ τὴν δυστυχῆ Ἑμμαν, ἥτις δὲν ἤκουε τίποτε. Ὁ ἰατρὸς Ἐστουρζὼ ἦλθε καὶ πάλιν ἀκολουθούμενος ὑπὸ νοσοκόμου· ἐπέθηκε δὲ τῷ ἀσθενεὶ βδέλλας, συναπισμοὺς καὶ χαρκατὰς σικύας, ἀπαγορεύσας ἐκ νέου τὸ νὰ δίδωσιν αὐτῷ ὕδωρ, καὶ ὑποσχεθεὶς νὰ ἐπανέλθῃ λίαν πρῶτ'.

Τὴν δ' ἐπαύριον, περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν, ἐπορεύθη εἰς τὴν Δάφνην· ἤδη παρεσκεύαζον τὸν ἐργάτην ὅπως ἀνασπάσῃ τὴν ἄγκυραν.

« Κύριοι, ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω, εἶπεν ὁ εὐθυμος ἰατρὸς. Εἰς τὸ πρόγευμα! Εἰς τὸ πρόγευμα!

παρκαλῶ· ἂς ἴδωμεν ἂν ὁ διάδοχός μου ἐπὶ τῆς καλοφαγίας ἀκολουθῇ ἐπαξίως τὰ ἔχνη μου. »

Οἱ ἀξιοματικοὶ κατέβησαν εὐθυμοὶ ὡς ἄνδρες ἀπερχόμενοι εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν· ὁ δ' ἰατρὸς κατέλαβε, τελευταῖον ἤδη, τὴν πρωτοκαθεδρίαν. Ὁ φροντιστὴς μόνος ἐσκυθρώπαζε· περιεποιεῖτο τὸν Ιούλιον καθήμενον πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐδ' ὅπως προσεῖχεν εἰς τὰς ἀσταιότητας τοῦ ἱατροῦ.

« Εὐδαίμονες θνητοί! ἔλεγεν αὐτός, θὰ ἴδατε λοιπὸν πάλιν τὴν κλασικὴν γῆν τοῦ βουτύρου καὶ τῶν στρειδιῶν. Θὰ φθάσιτε εἰς Βρέστ τὰς ἀρχάς τῆς ἀνοιξέως! Θὰ εὐρίσκεσθε πλησίον τοῦ μεγάλου χωρίου. Ὁ Παρίσιοι! Παρίσιοι! *Fortunatos nimium!* »

— Παιδί! φέρε κρασί.

— Πρώην ἀρχηγὸς τῆς καλοφαγίας, ἡ καλοφαγία εὐγνωμονοῦσα πίνει εἰς ὑγίαν σου!

— Καλὸν κατευόδιον, κύριοι!

— Φροντιστά, δὲν πίνεις;

Ὁ Ἑρνέστος πύχαισθη ψυχρῶς.

« Στάσου, φροντιστά. Θὰ κάμω πρόποσιν τὴν ὁποίαν θὰ ἐγκρίνης. Εἰς ὑγίαν τῶν κυριῶν τοῦ Βρέστ ἐν γένει καὶ τῆς κυρίας Ἀδριάνας Γραιγκοῦρ ἰδίως! »

— Λέγε τῆς κυρίας Βραντέλ, ὑπέλαβέ τις δόκιμος.

— Ὅχι! ὅχι! τῆς κυρίας Ἀδριάνας Γραιγκοῦρ! ἀπῆντησεν ὁ ἰατρὸς· ἐλησμώνησα νὰ σᾶς ἀναγγείλω ἐγκαίρως ὅτι δὲν ὑπανδρεύθη. Ἐλαβον κατ' αὐτὰς ἄλλο γράμμα ἀπὸ τὴν ἐταιρίαν τῶν ναυτικῶν κακολογιῶν. Δυστυχῶς εἶχον τόσας ἐργασίας ὥστε δὲν ἐπρόφθασα νὰ σᾶς τὸ φέρω . . .

— Λαίπών;

— Λαίπών ὁ γάμος αὐτὸς ἦτο πρωταπριλιάτικος. Ἄλλως τε ἡ ἱστορία εἶναι ἀρκετὰ περίεργος. Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι ἡ κυρία Ἀδριάννα ἔχει ἐξαδελφον ἕνα νέον καὶ φιλόκαλον δόκιμον, τὸν κύριον Ἀλέξιον, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ὁμίλησα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Φαίνεται ὅτι ὁ νεανίας ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ ἀποκτήσῃ τὴν λευκὴν χεῖρα τῆς ἐξαδέλφης του· ἀγανακτήσας δὲ διότι κατετροπώθη μὲ ζημίας, διέδωκεν ὅτι ὑπανδρεύετο τὸν γέρω-Βραντέλ. Ἀξίωμα· ὅσον ἀνοητοτέρα εἶναι μία εἰδησις τόσον εὐκολώτερα τὴν πιστεύουν! Αὐτὴ ἔκαμε κρότον· ἐτσίκνισεν ὁ λαγὼς καὶ ἐμύρσεν ὡς ἐδῶ. Πράγματι ὅμως ἡ κυρία Ἀδριάννα εἶναι ὅσον ὑπανδρευμένη ἦτο καὶ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας. Ἄρα οὐν, λοιπὸν, ἐπαναλαμβάνω τὴν πρόποσίν μου. Φροντιστά, θὰ πίνῃς ἢ σὲ κατατάσσω μετὰ τῶν ἀπίστων. »

Ὁ Ἑρνέστος περίλυπος ὦν ἠδυνάται νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν εὐθυμον συνομιλίαν τῶν συνδαιτημόνων. Βαρυνόμενος ὅμως καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τελειώσῃ ἡ ἀσταιότης, ἐδέχθη τὴν πρόποσιν.

« Καλά σὰς ἔλεγα ὅτι θὰ πῆ ! Ἀλλ' ἀλήθεια, φροντιστὰ, ἐγνώριζες τὸ νέον ; »

Ὁ Ἑρνέστος ἐνευσε καταφατικῶς, διότι εἶχε τῷ ὄντι μάθει ἐσχάτως τὸ ἀναγγελθὲν ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ. Ἦδη ὁ Μονταιγλὼν εἶχε προσβληθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιδημίας, καὶ ὁ φροντιστὴς εἶχε νομίσει πρέπον νὰ μὴ κοινοποιήσῃ αὐτῷ τὴν ἀρκούντως δυσνόητον ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχαίου πλοιάρχου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Κ. Γραιγκούρ δὲν ἐκαλάκευ πλέον τὸν φροντιστὴν ἀνήγγελλεν αὐτῷ ὅτι εἶχεν ὑποσχεθῇ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς τὸν Μονταιγλὼν καὶ προσέθετε φράσιν παραμυθητικὴν ἀνεπιτήδειον, ἐν ᾗ συνεσώρευε τὰς λέξεις ἐλπίς, μέλλον καὶ τύχη.

Ἐνὶ λόγῳ, ὁ Ἑρνέστος ἀνέβη μετὰ τὴν εἰς Βρέστ ἐπάνοδον αὐτοῦ τὴν τελειωτικὴν του ἀπόφασιν. Ἀφ' οὗ ἐξήτησεν, ὡς εἶδομεν, τὴν χεῖρα τῆς Ἑμμας, ἀπώθει οὕτως εἰπεῖν τὴν ἀνάμνησιν τῆς Ἀδριάνας, γνωρίζων αὐτὴν παρεσκευασμένην ὅπως συζευχθῇ μετ' ἄλλου.

Τὸ πρόγευμα δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πλέον· ἤδη τὸ κέλευσμα « Εἰς τάξιν ἀπάρσεως ! » εἶχεν ἀντηχήσῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος· ἠγέρθησαν λοιπὸν ἐκ τῆς τραπέζης μετὰ τρομερὸν λογοπαίγνιον τοῦ ἱατροῦ, ὅστις διέπρεπε περὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀξιωματικὸς τις πλησιάσας τότε αὐτόν·

« Παῦσε, εἶπε, σὲ παρακαλῶ τὰς ἀστείότητας. Πῶς εἶναι ὁ Μονταιγλὼν ; τὸν εἶδες σήμερον ;

— Ναί, πρὶν ἔλθω ἐδῶ.

— Λοιπὸν ;

— Μὴ μ' ἐρωτᾷς ! Ἐνόμιζα ὅτι θὰ γλυτώσῃ· ἀλλὰ χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐπῆλθε δυνατὴ περίοδος καὶ ἐπέρασε κακίστην νύκτα. Δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλπίς... Ἴσως αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶναι ἀποθαμμένος. »

Σπαρακτικὴ φωνὴ ἠκούσθη ἐκ τοῦ θαλάμου ὃν κατεῖχεν ἄλλοτε ὁ Μονταιγλὼν· ὁ δὲ φροντιστὴς εἰσορμήσας εἶδε τὴν Ἑμμαν ἀναίσθητον ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς Καλυψοῦς.

« Κύριε ἱατρέ, εἶπεν οἰακιστὴς εἰσερχόμενος εἰς τὸν μεσόδομον, ἀναβῆτε γρήγορα, ἡ λέμβος θὰ φύγῃ.

— Ἰγιαίνετε, κύριοι, κατευόδιον ! » εἶπε φιλοφρόνως ὁ ἱατρὸς Ἐστουρζὼ καὶ ἐξῆλθε ταχέως.

Ὁ ὑπίατρος τοῦ δρόμωνος, ὅστις ἤδη ἐξετέλει τὰ καθήκοντα τοῦ πρώτου ἱατροῦ, ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν τῆς Ἑμμας.

Ἡ δὲ Δάφνη ἀπῆρεν.

Ἐν ὧσ' ἡ Ἑμμα εἶχε νὰ παλαίσῃ πρὸς τὴν δυστυχίαν ἀνέδειξεν γενναιότητα ἧς οὐδεὶς ἐνόμιζεν αὐτὴν ἱκανήν. Κατὰ διαδοχὴν θυγάτηρ καὶ ἐρωμένη περιπαθῆς, εἶχεν ὑπερνικήσῃ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς ὅπως βοηθήσῃ τὸν πατέρα, ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον τοῦ ἀδελφοῦ, περιποιηθῇ τὸν θνήσκοντα

μνηστῆρα. Ἀλλ' αἴφνης ἀπευκαταία μεταβολὴ συνέβη ἐν αὐτῇ· οἱ ἄφρονες λόγοι τοῦ ἱατροῦ Ἐστουρζὼ ἀφῆρουν ἀπ' αὐτῆς τὴν μόνην ἐλπίδα. Ἀνεπὸλει ἀμυδρῶς τὴν ἀπελπισίαν τῆς προτεραιῆς, καὶ μετενόει διὰ τὴν παραφορὰν αὐτῆς, ἀποδίδουσά εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιν τὴν ἐπενεγκοῦσαν πιθανῶς τὸν θάνατον τοῦ Μονταιγλὼν. Ἡ τρομερὰ αὕτη ἰδέα ἐθάρυεν ἐπὶ τῆς συνειδήσεως αὐτῆς καὶ ἐκώλυε πᾶσαν ἀνάπαυσιν.

Ἡ διαγωγὴ τοῦ Ἑρνέστου ὑπῆρξε θαυμασίαν· παρῆχε παραμυθίας καὶ προσεπάθει ὅπως ἐμπνεύσῃ αὐτῇ ἐλπίδας, ὧν ἡδυνάτει νὰ μετάρχη, διότι ὁ μὲν Κ. Βωμορὲν εἶχε κοινοποιήσῃ αὐτῷ λεπτομερεστέρας εἰδήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Μονταιγλὼν, ὁ δὲ ἱατρὸς Ἐστουρζὼ εἶχεν εἰπεῖ τῷ κυβερνήτῃ ὅτι κατέλειπε τὸν ἀξιωματικὸν εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς νόσου, καὶ ὅτι ὁ θάνατος ἦτο ἀφευκτος.

Ὁ θάνατος λοιπὸν τοῦ Μονταιγλὼν ἐθεωρήθη ὡς βέβαιος ἐπὶ τῆς Δάφνης· ὁ Μαστρο-Ματθαῖος καὶ ὁ Καρτοννὲ ἐκλαυσαν τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῶν προστάτου, οὗ τινος αἱ πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσίαι ἐπέλυν. Ὁ ἀρτεμονίτης προσεβιάσθη δίοςπος τῶν ἀρμένων, καὶ ὁ πυράρχης ἐλάβανε τὴν ἀνωτέραν ἀντιμισθίαν τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ· ὁ δὲ κυβερνήτης δὲν ἀπέκρυψεν αὐτοῖς ὅτι ἐχρεώστων τὴν εὐνοίαν ταύτην εἰς τὰς συστάσεις τοῦ ὑποπλοιάρχου.

Ἐκαστος ἐννοεῖ τὰς σκέψεις τοῦ φροντιστοῦ. Ἄν καὶ ἡ Ἀδριάνη ἦτο ἄγαμος, μόνην τὴν Ἑμμαν ἀνελογίζετο· συνεπάθει πρὸς τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀτυχοῦς ὀρφανῆς, ἥτις εἶχεν ἀπολέσει ταυτοχρόνως τὸ πᾶν, καὶ ἐθεώρει χρέος αὐτοῦ νὰ προστατεύσῃ αὐτὴν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, δυστυχῇ τέκνα κατεστραμμένα, ἄνευ ἐλπίδων καὶ ἄνευ μέλλοντος.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ διάπλου, ἡ Ἑμμα, καταναλισκομένη ὑπὸ βαθείας μελαγχολίας, ἦτο σχεδὸν ἀγνώριστος· τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς εἶχε σχεδὸν ἐκλίπει, τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἦτο ἰσχνόν, αἱ δὲ παρειαὶ κοίλαι καὶ ὠχραί. Ὁ φροντιστὴς ἠσθάνατο ἀναγεννώμενον τὸν πρὸς τὴν νέαν ἐρώτα, βλέπων αὐτὴν πάσχουσαν, ἀσθενῇ καὶ καταβεβλημένην ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δυστυχίας· προητοίμασε λοιπὸν τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ἀποφασίσας νὰ ἐμιλήσῃ εἰλικρινῶς πρὸς τὸν Κ. Γραιγκούρ ἀφ' οὗ φθάσῃ εἰς Βρέστ.

Περὶ τὸν νὰ εἰπῶμεν πῶς προσλήχθησαν, διαρκούντος τοῦ πλοῦ, ὁ Μαστρο-Ματθαῖος καὶ ὁ Καρτοννὲ ἐδείχθησαν οἱ πλέον ἀφωσιωμένοι θεράποντες τοῦ Ἰουλίου· προσεπάθουν ὅπως διασκεδάσωσιν αὐτόν· ἡ δὲ Καλυψὼ ἐξέφρασεν αὐτοῖς τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς.

« Κάμνεις καλὰ, ἔλεγε τῇ πυράρχῃ, νὰ φροντίζῃς τὸν μικρόν· ἡ δυστυχισμένη ἡ κυρία μου ὄλεσεν κλαίει καὶ αὐτὸς κλαίει ὡσάν αὐτήν. Εἶναι ἄ

πελπισία! Φύλαξέ τον, Μαστρο-Ματθαῖε, καὶ μάθε τον τὴν καλὴν σου τέχνην.

— Μείνε ἡσυχῇ, ὦραία μου ἀγάπη, ἀπήντησεν ὁ ὑπαξιωματικός· εἰς τὸ τέλος τοῦ ταξιδίου θὰ ᾔναι τέλειος πυροβολητής. »

Ἡ θλίψις τῆς Καλυψοῦς δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν Μαστρο-Ματθαῖον νὰ ἐπαναλάβῃ παρ' αὐτῇ τὴν σειρὰν τῶν ἐρωτικῶν του συνομιλιῶν· ἀλλ' ἐνίοτε ἐξέφραζε τὴν γνώμην του εἰς τὸν πιστὸν αὐτοῦ φίλον.

« Ναί, Ναί, φίλε μου Καρτοννέ, εἶπεν αὐτῷ ἐσπέραν τινὰ μετ' εὐθυμίας, θὰ ᾔτον λαμπρὰ δουλειά, στήν πίστιν μου, νὰ δέσῃ κανεῖς εἰς τὴν καρδίαν του ἑνα ὥραῖο κανόνι τῶν τριάντα ὡσάν τὴν Καλυψώ. »

— Μαστρο-Μορφονιέ, ἀπήντησεν ὁ δίοπος, γνωρίζεις τὴν γνώμην μου. Θὰ γίνῃ κι' αὐτό. Δὲν ἔχεις παρὰ νὰ κάμῃς τὸ συμβόλαιον καὶ νὰ μ' ἐπάρῃς κουμπάρον· ἐγὼ φροντίζω διὰ τὰ πιστά.

— Ἄ! Θεέ μου! ἀπήντησε μελαγχολικῶς ὁ πυράρχης, ἂν ὁ ἀνδρείός μας ὑποπλοίαρχος (αὐτὸς βέβαια θὰ διοικεῖ ἑστὸν παράδεισον καμμιὰ περίφημη κανονοστοιχία) ἐξοῦσεν ἀκόμη, ὅλ' αὐτὰ θὰ ᾔσαν εὐκολα, καὶ αὐτὴ ἡ κακομοίρα ἡ νέα, ὅπου ᾔταν τόσον νόστιμη τὴν ἡμέραν τοῦ χοροῦ, δὲν θὰ ᾔτον τόσα κίτρινα ὡσάν λεμόνι. »

Ἡ συνομιλία αὕτη δύναται νὰ δώσῃ ἰδέαν πλείστων ἄλλων κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἔπαινος τῆς Καλυψοῦς καὶ ὁ ἐπιτάφιος τοῦ ἀξιωματικοῦ ἀνεμιγνύοντο παραδόξως μετὰ λέξεων ναυτικῶν καὶ πυροβολικῶν, μετὰ προλήψεων καὶ ἀπλῶν συλλογισμῶν, οἵτινες ὅμως δὲν εἶναι τοῦ προκειμένου.

Καλὸν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν σεισμόν, ὁ Ἑρνέστος εἶχε γράψῃ πρὸς τὸν Κ. Γραιγκοῦρ, διηγούμενος τὴν καταστροφὴν τοῦ Φορ-Ρουαγιαλ, τὸν θάνατον τοῦ Κ. Δεγαλὲ, καὶ τὸν ἀρράβωνα τοῦ Μονταιγλὼν μετὰ τῆς Ἑμμας, ἀναγγέλλων τὴν πρόθεσιν τῆς νέας ὅπως μεταβῇ εἰς Εὐρώπην διὰ πρώτης εὐκαιρίας, καὶ παρακαλῶν τέλος τὸν ἀρχαῖον πλοίαρχον ὅπως διαβιβάσῃ τὰς προσρήσεις αὐτοῦ ταῖς κυρίαῖς Γραιγκοῦρ καὶ Βραντέλ· εἶχε δ' ἀποστείλῃ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην πρὶν ἢ λάβῃ ἐκείνην ἣτις ἐπεδόθη αὐτῷ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀπόπλου τοῦ δρόμωνος.

Ἀποθὰς εἰς τὴν ξηρὰν εὐρεν ὁ φροντιστής τὴν οἰκογένειαν Γραιγκοῦρ περιμένουσαν τὰ ὀρφανὰ· ἐπειδὴ δὲ ἤρώτησαν αὐτὸν ἂν ὁ Μονταιγλὼν ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ πλοίου μετὰ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ,

« Ὁ Μονταιγλὼν, ἀπήντησε, δὲν ἐπανῆλθε μετ' ἡμᾶς. »

— Καὶ ἡ Ἑμμα; καὶ ὁ Ιούλιος;

— Εἶναι εἰς τὸ πλοῖον. Ὁ δὲ Μονταιγλὼν κατὰ

πᾶσαν πιθανότητα δὲν ὑπάρχει πλέον. Προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ. »

Ἐπιφωνήσεις ἐκπλήξεως καὶ λύπης ὑπεδέχθησαν τὴν εἰδησιν ταύτην. Ὅτε δ' ὁ Ἑρνέστος διηγῆθη τὰς λεπτομερείας, τὰ τρομερὰ ἐπεισόδια ὧν ἐγένετο μάρτυς καὶ τὸ ἄλγος τῆς Ἑμμας, ἡ κυρία Γραιγκοῦρ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρατήσωσι τὰ δάκρυα.

« Ὁ κύριος Βωμορὲν θὰ συνοδεύσῃ ἐδῶ ἐντὸς ὀλίγου τοὺς δύο δυστυχεῖς καὶ τὴν πιστὴν αὐτῶν τροφὸν, προσέθηκεν ὁ φροντιστής· ἦλθα πρῶτος διὰ νὰ σᾶς προετοιμάσω νὰ τοὺς δεχθῆτε ὅπως ἀρμόζει. »

— Ἑρνέστε, ἀκολουθεῖ με, εἶπεν ὁ Κ. Γραιγκοῦρ σύρων αὐτὸν εἰς τὸ γραφεῖόν του· ἀφ' οὗ δ' εἰσῆλθον· — Δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μ' ἐμπιστευθῇς; ἠρώτησεν ὁ γέρον ναύτης· πρέπει ἀπὸ σήμερον νὰ μὴ ἔχωμεν μυστικά ὁ εἰς διὰ τὸν ἄλλον. Ἔσο εἰλικρινής, ὡς θὰ εἶμαι καὶ ἐγώ. Ὁ θάνατος τοῦ Μονταιγλὼν μεταβάλλει τὰ σχέδιά μου... Εἶχον τέλος πάντων καταπείσει τὴν γυναῖκά μου νὰ σὲ δώσῃ τὴν Ἀδριάναν. »

Ὁ φροντιστής ἐσιώπα.

« Τὸ βλέπω, ἀπέσπασες ἀπὸ τὴν καρδίαν σου τὴν ἐνθύμησιν τοῦ πρώτου σου ἔρωτος. »

— Πλοίαρχε, εἶχον ἀποφασίσει νὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ τὸ πᾶν· κατὰ τὸν διάπλουν ἀνελογίσθην τί τὸ πρακτέον καὶ συνέλαβον ἀπόφασιν ἀμετάτρεπτον. Ἄν ὁ Μονταιγλὼν, ὡς εἶναι πιθανώτατον, ἀπέθανε, θέλω ν' ἀφιερωθῶ εἰς ἐκείνην ἣτις εἶναι χήρα του χωρὶς νὰ ὑπῆρξε ποτὲ σύζυγός του· θὰ ὑπάγω εἰς τὴν Μαρτινίκην νὰ διεκδικήσω τὰ δικαιώματα τῶν δύο ὀρφανῶν, νὰ σώσω τὰ κτήματα αὐτῶν, νὰ φροντίσω περὶ τοῦ μέλλοντός των. Νομίζω ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ χρέος μου καὶ ὅτι ἐκπληρόνω τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Μονταιγλὼν.

— Τὴν διαγωγὴν ταύτην σὲ ὑπαγορεύει ἡ εὐγενής σου καρδιά, Ἑρνέστε. Ἀκολούθησε αὐτὴν, σὲ ἐγκρίνω· εἶσαι ἄξιος νὰ εὐτυχῇς· » ἀπήντησεν ὁ γέρον ἀξιωματικὸς στενάζων καὶ σφίγγων μετ' ἀγάπης τὴν χεῖρα τοῦ φροντιστοῦ.

Ὁ Κ. Βωμορὲν εἰσῆλθε μετ' ὀλίγον. Ἡ Ἀδριάννα ἔδραμε πρὸς τὴν ἐξαδέλφην αὐτῆς καὶ περιεπτύχθη αὐτὴν περιπαθῶς· ἡ δὲ κυρία Γραιγκοῦρ προσεῖδε τὸν Ιούλιον μετὰ συγκινήσεως καὶ ἐσφιγξεν αὐτὸν φιλοστόργως εἰς τὰς ἀγκάλας της.

« Θεέ μου! ἀνέκραξε, πόσον ὁμοιάζει τὸν δυστυχῆ ἀδελφόν μου! »

Λόγοι ὑπηρεσίας ἐκάλουν τὸν κυβερνήτην τῆς Δάφνης εἰς τὸ λιμεναρχεῖον.

« Κύριε Πορταντίκ, εἶπε τῷ φροντιστῇ, ἔχω νὰ ἐκπληρώσω θλιβεράν ἐντολήν. Ἰδοὺ φάκελλος τὸν ὁποῖον ὁ φίλος σας Μονταιγλὼν μὲ ἐπεφόρτισε νὰ

σὰς ἐγχειρίσω μετὰ τὸ φθάσιμόν μου εἰς Βρέστ, χρεώ-
στῳ δὲ νὰ βεβαιώσω ὅτι εἶχε σώας τὰς διανοητικὰς
τοῦ δυνάμεις ὅταν μὲ ἐνεπιστεύθη αὐτόν. »

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθεν· ὁ δὲ φροντιστὴς ἀπο-
σπράγισσε τὸν φάκελλον διὰ τρεμουσῆς χειρὸς ἀ-
νέγνω τὰ ἐξῆς·

« Ἀγαπητέ μου φίλε,

» Ἀφ' οὗ ἡ κυρία Ἀδριάννα ἐνυμφεύθη, νυμφεύθητι,
ἂν ἀποθάνω, τὴν Ἑμμαν' μὲ ἐπροτίμησε διὰ τὴν πε-
ριουσίαν μου, τὴν δὲ περιουσίαν ταύτην ἀφίνω εἰς
αὐτὴν καὶ τὸν ἀδελφόν της. Ἔσο εὐτυχής. »

Ἐπετο δὲ σύντομος διαθήκη ἀποκαθιστῶσα τὴν
κυρίαν Ἑμμαν Δεγχιλὲ γενικὴν κληρονόμον τοῦ Μον-
ταιγλὼν καὶ ὀνομάζουσα ἐκτελεστὰς τοὺς κυρίου
Γραιγκοῦρ καὶ Πορταντίκ.

Ὁ φροντιστὴς, μόλις δυνάμενος νὰ κρατήσῃ τὰ
δάκρυα, ἔτεινε τὰ δύο ἔγγραφα τῷ Κ. Γραιγκοῦρ,
ὅστις ἀνέγνω αὐτὰ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ.

Μετὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ Ἑρνέστου ὁ γέρον πλοίαρ-
χος ἐνόησεν ὅτι ἐχρεώσται νὰ διαγράψῃ τὰ καθή-
κοντα ἐκάστου. Ἡ Ἑμμαν, ἡ Ἀδριάννα, ἡ κυρία Γραιγ-
κοῦρ ἠσθάνθησαν βεβαίως διαφόρους ἐντυπώσεις. Ἡ
πρώτη ἐκλαυσε πικρῶς· αἱ δ' ἄλλαι δύο ἐνόησαν ὅτι
δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἐλπίσωσιν εἰς τὸν μετὰ τοῦ
φροντιστοῦ γάμον. Ἡ Καλυψὼ ἐστέναξε μὲν, ἀλλ'
ἠσθάνθη ἐνδόμυχον εὐχαρίστησιν· ὁ θάνατος τοῦ
Μονταιγλὼν ἦτο γεγονός ἀνεπανόρθωτον· ἔχαιρε λοι-
πὸν βλέπουσα τὰ δύο τέκνα πλουτοῦντα αἰφνης καὶ
τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑρνέστου καὶ τῆς Ἑμμαν ἐνωσιν ἀ-
κανευμένην· διότι ἡ ἀγαθὴ γυνὴ εἶχε πάντοτε ἰ-
δικιτέραν προτίμησιν ὑπὲρ τοῦ τελευταίου τούτου
συνδυασμοῦ.

Ὁ Ιούλιος ἔμενε σκεπτικὸς· τὰ δυστυχήματα τῶν
τεσσάρων τελευταίων μηνῶν εἶχον μεταβάλλει αὐτόν·
δὲν ἦτο πλέον παιδίον καὶ ἔμαθε νὰ σκέπτηται. Πολ-
λάκις κατὰ τὸν διάπλουν, εἶχεν εἰπεῖ μετ' ἀποφά-
σεως πρὸς τὸν Μαστρο-Ματθαῖον καὶ τὸν Καρτον-
νέ· « Ἀφ' οὗ εἶμαι τόρκα πτωχός, πρέπει νὰ κερδή-
σω τὴν ζωὴν μου· θὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν θεὸν μου νὰ
μὲ κατὰξῇ ὡς παῖδα καὶ θὰ προσδεύσω ἐργαζό-
μενος. » Ὁ πυράρχης καὶ ὁ διοπὸς εἶχον ἐπαινέσει
καὶ ἐνθαρρύνει τὴν εὐγενὴ ταύτην πρόθεσιν. Σήμερον
ὅμως ἔβλεπε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ πλουσίαν, καὶ,
ἂν καὶ συγκεκινημένος διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀξιω-
ματικοῦ, ἀνελογίζετο πάντοτε τὰ σχέδια αὐτοῦ,
μεταβληθέντα κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι δὲν ἤθελεν ἀ-
ναγκασθῇ ν' ἀφήσῃ τὰς σπουδὰς του.

Ἐπὶ πολὺ ἐπεκράτησε σιωπὴ· ὁ δ' Ἑρνέστος ἔκρινε
πρέπον ν' ἀναχωρήσῃ καὶ ἐξῆλθεν. Ω.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος.)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΑΡΙΝΟΛΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Περὶ τοῦ κατωτέρου κλήρου καὶ περὶ ἐκπαίδευσιν.

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργόν.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 364.)

Ὡς εἰσακτέοι εἰς τὰ γυμνάσια μὴ ἔστωσαν
δεκτοὶ εἰμὴ δύο ἢ τρεῖς ἐξ ἐκάστου σχολείου
ἀριστεύσαντες, οὐ μόνον ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν,
ἀλλὰ καὶ καθ' ἅπαντα τὸν τῆς ἐν αὐτῷ μαθη-
τείας χρόνον· καίτοι δὲ τοιοῦτοι, μόνον ἀφοῦ
πρὸς ἀλλήλους διαγωνισθῶσιν ἐνώπιον ἐπι-
τροπῆς συγκειμένης ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ
Γυμνασίου. Ὡς μέγιστος ὁρος ἐνιαυσίως ἐν ἐ-
κάστῳ γυμνασίῳ εἰσακτέων ἔστω ὁ ἀριθμὸς
εἴκοσι· ποινὴ δὲ ἐπὶ τοὺς καθηγητὰς τοὺς ἐξε-
τάσαντας καὶ ἐφορεύσαντας εἰς τὸν διαγωνι-
σμόν, ἂν χαρισθῶσι καὶ παρ' ἀξίαν τινὰ δεχ-
θῶσιν, ἔστω ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν ἀπὸ τῆς καθη-
γεσίας, ἢ ἂν τοῦτο κριθῇ λίαν αὐστηρόν, ἢ ἐ-
πὶ ἐν ἔτος ἢ ἐξ μηνὸς κράτησις τοῦ μισθοῦ
τῶν χαρισθέντων καθηγητῶν· ὅστις δὲ τῶν ἀ-
ποτυχόντων νομίσῃ ἑαυτὸν ἠδικημένον καὶ ὅτι
ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ προτιμήθη, ἄς φέρῃ εἰς ἑ-
φесιν τὴν κρίσιν ἐνώπιον τοῦ ὑπουργείου, ὑπο-
δεικνύων καὶ τὸν παρ' ἀξίαν προτιμηθέντα αὐ-
τοῦ, τὸ δὲ ὑπουργεῖον θέλει διορίζει ἐπιτρο-
πὴν ἐκ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἵνα ἐξε-
τάσῃ ἀμφοτέρους· καὶ εἰ μὲν ἡ ἔφεσις γένη-
ται δεκτὴ, ὁ ἐκκαλέσας ἀντικατασταίνει τὸν ἑ-
τερον ἐν τῷ γυμνασίῳ, εἰ δ' ἀπορρίφθῃ, ποι-
νὴ διὰ τὸν ἐγκαλέσαντα ἔστω τὸ νὰ μὴ δύνη-
ται τοῦ λοιποῦ νὰ διαγωνισθῇ ὅπως εἰσέλθῃ
εἰς τὸ Γυμνάσιον.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἐν ταῖς Γυμνασίῳις πα-
ραδοχὴ, λίαν μὲν αὐστηρὰ ἀλλὰ καὶ μάλα δι-
καία καὶ συμφέρουσα διὰ τε τὴν πολιτείαν καὶ
τοὺς γονεῖς τῶν νέων· διὰ μὲν τὴν πολιτείαν,
διότι πρὸς ἀνωτέραν παιδείαν δὲν θέλουσι προσ-
έρχεσθαι εἰμὴ οἱ δοκιμώτατοι, διὰ δὲ τοὺς γονεῖς
διότι ἀντὶ νὰ δαπανῶσιν ὑπὲρ τέκνου ἀφυσῶς
ἐν οὐ δέοντι, ἀφοῦ ἡ φύσις αὐτοῦ ἐστὶν ἀκα-
τάλληλος ὅλως διὰ τὰς ἐπιστήμας, θέλουσι
καταστήσει αὐτὸ εἰς ἄλλο ἔργον ἐντιμον. Δι-
ωχτέον, φίλε ὑπουργέ, τὴν ἀληθῆ παιδείαν,
καὶ ὡς ἐχθρόν ἀσπονδον τοῦ παρόντος καὶ τοῦ
μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος φευκτέον τὴν ἡμι-
μάθειαν. Ὡς αἰμὴν εἰ ἦν δυνατόν οἱ γυμνασι-
αζόμενοι νὰ κατοικῶσιν ἐν τῷ Λυκείῳ, ὅπως ἡ
ἐκπαίδευσίς των γίνηται ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπί-
βλεψιν· ἀλλ' ἂν τοῦτο ἀκατόρθωτον, ἐκεῖνο ὁ-
μως πάντως κατορθωτόν, οὐ μόνον ἡ διδασκα-